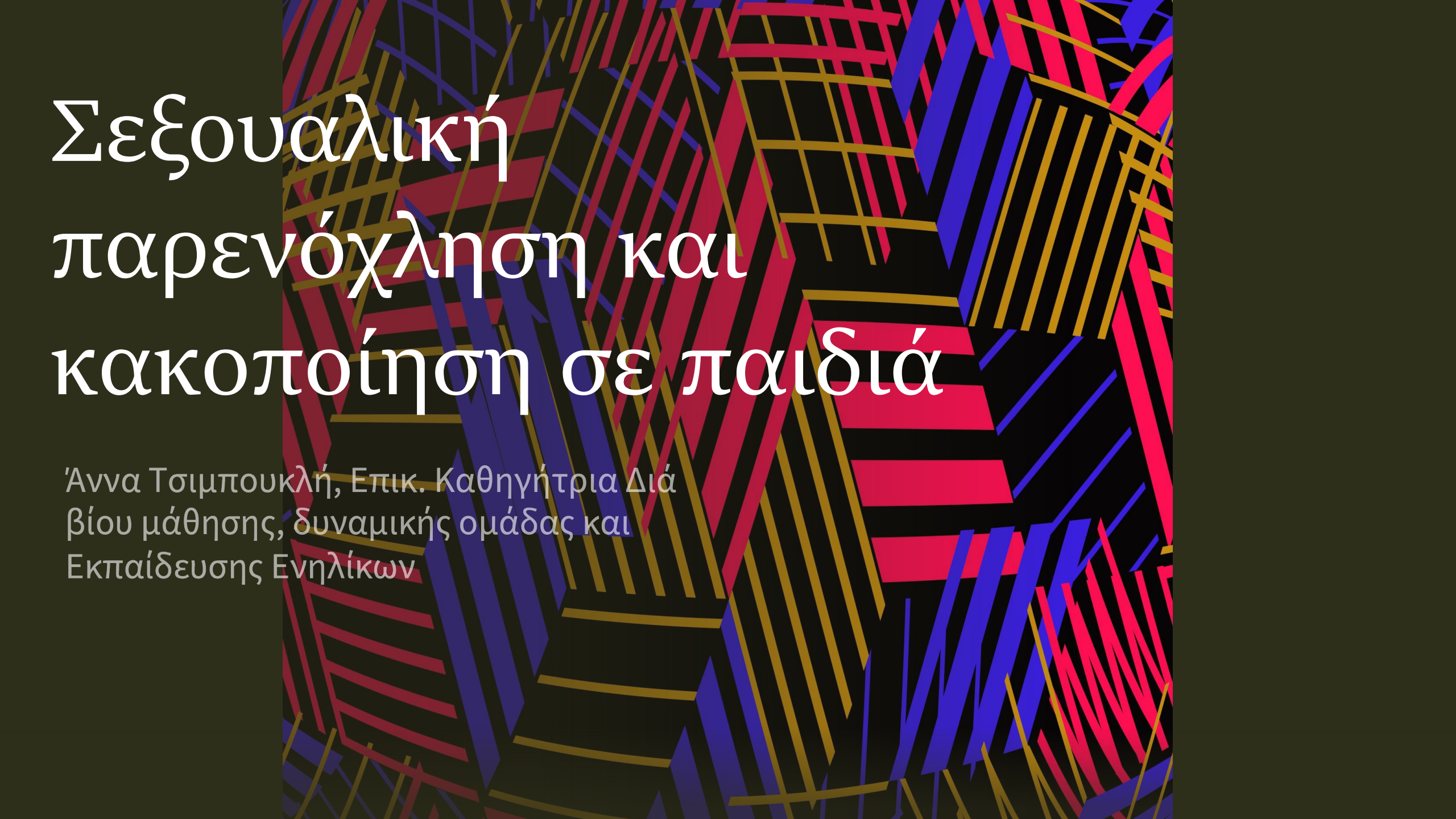

Σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση σε παιδιά

Άννα Τσιμπουκλή, Επικ. Καθηγήτρια Διά
βίου μάθησης, δυναμικής ομάδας και
Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Σεξουαλική παρενόχληση-ορισμοί

- «οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης, λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς, σεξουαλικού χαρακτήρα, η οποία έχει ως στόχο ή ως αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας ενός ατόμου, ιδιαίτερα όταν δημιουργεί ένα απειλητικό, εχθρικό, μειωτικό, ταπεινωτικό ή προσβλητικό περιβάλλον» (ΕΕ).
- «ανεπιθύμητη επιβολή σεξουαλικών απαιτήσεων, μέσα σε ένα σχεσιακό πλαίσιο άνισης εξουσίας» (φεμινιστική προσέγγιση)

Περιπτώσεις

Παραβιάσεις «χωρίς επαφή»
(π.χ., έκθεση των
γεννητικών οργάνων σε ένα
παιδί επί τούτου)

Σωματικές παραβιάσεις (πχ.
αγγίγματα ή και σεξουαλική
επαφή).

Η σεξουαλική κακοποίηση
είναι κρυφή

Δεν είναι εύκολο να βρεις
σημάδια

Τα παιδιά είναι τα θύματα
και ανάλογα με το λεκτικό
και γνωστικό τους επίπεδο
μπορεί να μην είναι σε θέση
να μιλήσουν γι αυτό που
τους έχει συμβεί.

Οι επαγγελματίες και η
κοινωνία δυσκολεύονται να
το διαγνώσουν και να το
συζητήσουν.

Η συλλογή δεδομένων είναι
δύσκολη.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Άγχος

Θυμός

Κατάθλιψη

Κατακερματισμένος εαυτός

Έλλειψη συγκέντρωσης

Προβλήματα στο σχολείο

Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα

Ουρολοιμώξεις

Διαπροσωπικές δυσκολίες

Επιθετικότητα

Κοινωνική απόσυρση

ΜΥΘΟΙ-Child Sexual Abuse Myths Scale

ΜΥΘΟΣ 1: Τα παιδιά δεν πρέπει να έχουν μαθήματα σεξουαλικής αγωγής γιατί μπορεί να τρομάξουν ή να χάσουν την παιδική αθωότητα.

- Σύμφωνα με τον ΠΟΥ (2016) αυτό το ταμπού εμποδίζει την εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης και τα σταματά από το να αποκαλύψουν τυχόν περιστατικά.

ΜΥΘΟΣ 2: Τα θύματα είναι αποκλειστικά κορίτσια ενώ τα αγόρια που έχουν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση είχαν ομοφυλοφιλικές τάσεις ως παιδιά.

- Δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα που να υποστηρίζουν αυτό το μοντέλο κακοποίησης (abuse-model) (Rind, 2013).

Μύθοι (συνέχεια)

ΜΥΘΟΣ 3: Η σεξουαλική κακοποίηση συμβαίνει κυρίως σε χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα.

- Τα δεδομένα υποστηρίζουν ότι μπορεί να συμβεί σε οποιαδήποτε κοινωνική και οικονομική τάξη (Echeburúa & Guerricaechevarría, 2000; Finkelhor, 1993).

ΜΥΘΟΣ 4: Τα παιδιά κατασκευάζουν από μόνα τους το μύθο ότι έχουν κακοποιηθεί, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που υπάρχει διαζύγιο των γονεών.

- Τα στατιστικά δείχνουν ότι αυτό ενδέχεται να ισχύει μόνο στο 2% των περιπτώσεων (Oates et al., 2000; Trocmé et al., 2003).

Μύθοι (συνέχεια)

ΜΥΘΟΣ 5: Τα παιδιά «σαγηνεύουν» και προκαλούν τα ίδια την κακοποίηση ή και απολαμβάνουν την σεξουαλική επαφή με έναν ενήλικα.

- Ο μύθος αυτός χρησιμοποιείται για να απαλλάξει τον θύτη από τις ευθύνες του.

ΜΥΘΟΣ 6: Η σεξουαλική κακοποίηση είναι ένα σπάνιο φαινόμενο.

- Πρόσφατες μελέτες υποστηρίζουν ότι το 8% των αντρών και το 20% των γυναικών έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά κατά την παιδική τους ηλικία (ΠΟΥ, 2016).

Μύθοι (συνέχεια)

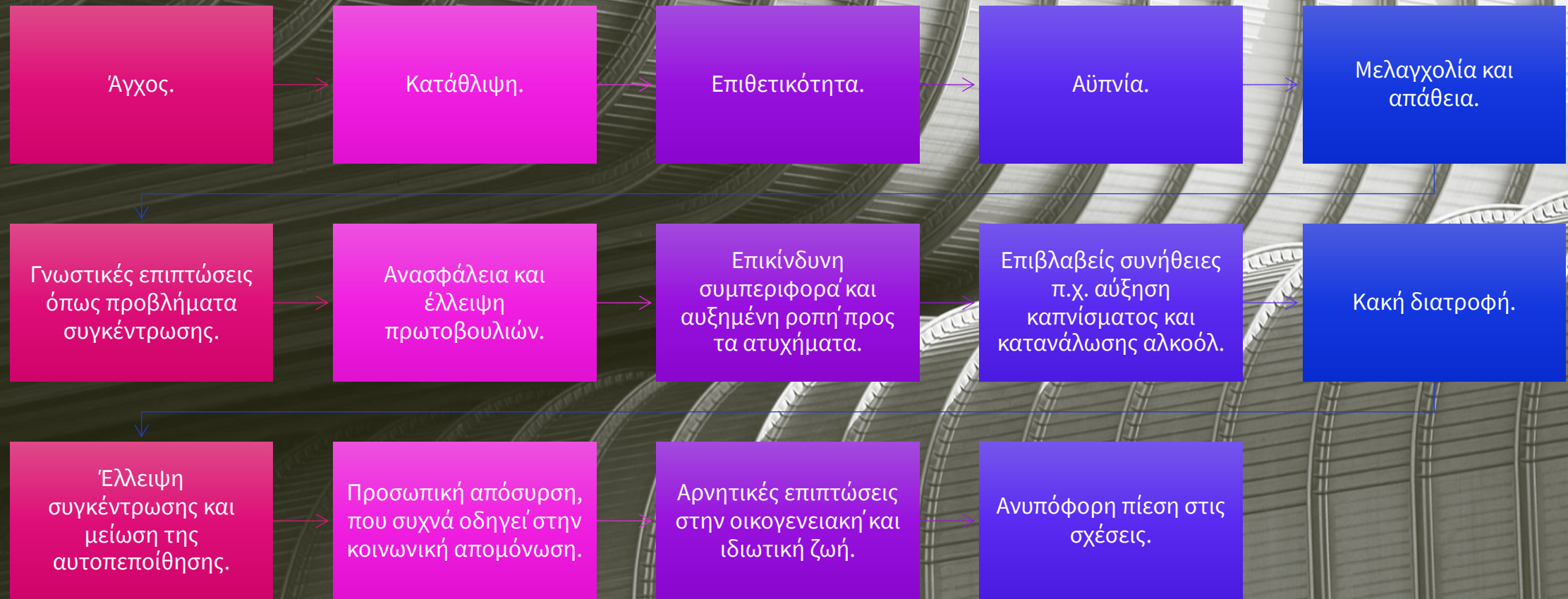
ΜΥΘΟΣ 7: Ο θύτης είναι ένας άγνωστος με ψυχικά προβλήματα που δε μπορεί να ελέγξει τις ορέξεις του.

- Συνήθως οι θύτες είναι ενήλικες με εξουσία που είναι κοντά στο παιδί και τους οποίους το παιδί αγαπά και εμπιστεύεται (ΠΟΥ, 2016).

ΜΥΘΟΣ 8: Ο θύτης έχει κακοποιηθεί και ο ίδιος ως παιδί.

- Τα στατιστικά στοιχεία δε το επιβεβαιώνουν (Leach et al., 2016).

Οι επιπτώσεις του εκφοβισμού στην ψυχική υγεία

Jonzon, Lindblad / ADULT VICTIMS OF CHILD SEXUAL ABUSE (2004)

Η αναφορά της κακοποίησης κατά την παιδική ηλικία δεν οδήγησε σε μείωση της κακοποίησης

Σε ορισμένες περιπτώσεις το κοινωνικό περιβάλλον αντέδρασε αρνητικά προς τα παιδιά.

Όταν η αντίδραση από το περιβάλλον είναι αρνητική τότε τα θύματα αναπτύσσουν μία παθητική συμπεριφορά καθώς αισθάνονται αβοήθητα.

Τα παιδιά συνέχισαν να κακοποιούνται και μετά την αναφορά.

Όταν η κακοποίηση αρχίζει σε πολύ μικρή ηλικία, τότε ο θύτης εξασφαλίζει πιο εύκολα ότι η πράξη θα κρατηθεί μυστική και το παιδί θα παραμείνει αφοσιωμένο σε αυτόν/ή.

Συχνά το άτομο κατηγορείται ότι φταίει το ίδιο για όσα συμβαίνουν (victim-blaming model) καθώς το κοινωνικό περιβάλλον προσπαθεί να πείσει ότι φταίνει τα ατομικά χαρακτηριστικά και άρα τα άτομα είναι υπεύθυνα για τη μοίρα τους.

Πρόληψη της Σεξουαλικής Κακοποίησης

Προγράμματα στο
σχολείο για την
ενημέρωση των παιδιών
και την αποφυγή της
θυματοποίησης

Προγράμματα
εκπαίδευσης στην αυτό-
προστασία

Προγράμματα
ενδυνάμωσης των
παιδιών να καταγγείλουν
τα περιστατικά

Προβλήματα στην εφαρμογή προγραμμάτων

Φόβος ότι θα αποχωριστούν το σπίτι τους

Φόβος ότι ο θύτης θα μπει φυλακή

Φόβος ότι δε θα τους πιστέψουν

Φόβος ότι θα κατηγορήσουν τα ίδια για ότι συμβαίνει

Αίσθημα Ντροπής

Νέες προτάσεις

Τα προγράμματα πρέπει να απευθύνονται και στους γονείς.

Εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και ένταξη του μαθήματος της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία (νηπιαγωγείο, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια).

Έμφαση στο σεβασμό απέναντι σε όλους (ανθρώπου, ζώα, κόσμο).

Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων (επικοινωνία, επίλυση συγκρούσεων, διεκδίκηση, έκφραση συναισθηματικών και κοινωνικών αναγκών).

Εκστρατείες των ΜΜΕ

Σεξουαλική κακοποίηση στα Ιδρύματα- Πώς μπορεί να προληφθεί – Δέκα αρχές

Η ηγεσία πρέπει να έχει ενσωματώσει την ανάγκη για ασφάλεια των παιδιών

Διακυβέρνηση και κουλτούρα: τα παιδιά συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και οι απόψεις τους λαμβάνονται σοβαρά υπόψη

Οι διαδικασίες που αφορούν καταγγελίες των παιδιών για σεξουαλική παρενόχληση πρέπει να προστατεύουν τα παιδιά

Το προσωπικό πρέπει μέσω συνεχούς εκπαίδευσης και κατάρτισης να έχει γνώσεις και δεξιότητες απαραίτητες για να διασφαλίζει την προστασία των παιδιών

Τα κριτήρια διαφύλαξης της ασφάλειας των παιδιών πρέπει συνεχώς να αναθεωρούνται και να βελτιώνονται

Τα προγράμματα πρόληψης χρειάζεται να είναι εξατομικευμένα ανά ίδρυμα (Firmin & Rayment-Hughes, 2020).

Βιβλιογραφικές παραπομπές

- Brown, S. J., Zammit, J., & King, S. (2022). A contemporary case file analysis of child sexual abuse in institutional settings in England and Wales. *Child Abuse & Neglect*, 131, 105633.
- Devries, K., Merrill, K. G., Knight, L., Bott, S., Guedes, A., Butron-Riveros, B., ... & Abrahams, N. (2019). Violence against children in Latin America and the Caribbean: What do available data reveal about prevalence and perpetrators?. *Revista panamericana de salud publica*, 43.
- Ferragut, M., Rueda, P., Cerezo, M. V., & Ortiz-Tallo, M. (2022). What do we know about child sexual abuse? Myths and truths in Spain. *Journal of interpersonal violence*, 37(1-2), NP757-NP775.
- Firmin, C. (2020). *Contextual safeguarding and child protection: Rewriting the rules*. Routledge.
- Jonzon, E., & Lindblad, F. (2004). Disclosure, reactions, and social support: Findings from a sample of adult victims of child sexual abuse. *Child maltreatment*, 9(2), 190-200.
- Lefevre, M., Preston, O., Hickie, K., Horan, R., Drew, H., Banerjee, R., ... & Boyer, S. (2020). Evaluation of the implementation of a contextual safeguarding system in the London Borough of Hackney. *London: Department for Education*.
- Wurtele, S. K. (2009). Preventing sexual abuse of children in the twenty-first century: Preparing for challenges and opportunities. *Journal of child sexual abuse*, 18(1), 1-18.